

JUNIOR ACHIEVEMENT LATVIA
PIEDĀVĀJUMS IZGLĪTĪBAS IESTĀDĒM
2023./2024. m. g.

<p>Par Junior Achievement Latvia (JA Latvia)</p>	<p><i>Junior Achievement Latvia</i> ir praktiskās uzņēmējdarbības izglītības biedrība, kas kopš 1991. gada Latvijā piedāvā programmas, pasākumus un konkursus uzņēmējdarbības, finanšu pratības un karjeras izglītības jomās. <i>JA Latvia</i> ir viena no vairāk nekā 40 JA Europe un viena no vairāk nekā 118 JA Worldwide tīkla biedriem. <i>JA Latvia</i> katru gadu nodrošina Eiropā aprobētu un Latvijas izglītības saturam pielāgotu praktiskās uzņēmējdarbības, karjeras un finanšu pratības izglītības programmu pieejamību aptuveni 120 000 skolēnu visā Latvijā, visos izglītības līmeņos. Eiropas Komisija atzinusi <i>JA Latvia</i> par vienīgo pozitīvo iniciatīvu Latvijā, kas ilgtermiņā un metodiski nodrošina jauniešiem uzņēmējdarbības izglītību.</p> <p>Biedrība savu dalībnieku skolotājiem nodrošina arī kvalifikācijas paaugstināšanas/profesionālās pilnveides programmas gan Latvijā, gan ārzemēs.</p> <p><i>JA Latvia</i> izveidojusi sadarbību ar LR IZM, LR FM, LR EM, LDDK, LTRK, akadēmiskās un uzņēmējdarbības vides līderiem. <i>JA Latvia</i> ir sabiedriskā labuma organizācijas statuss par izglītības veicināšanu.</p> <p>Junior Achievement Latvia ir vienīgais Junior Achievement Worldwide licences “Skolēnu mācību uzņēmumi” īpašnieks Latvijā.</p> <p><i>JA Latvia</i> īstenotās programmas ir stabils atspēriena punkts uzņēmējdarbības uzsākšanai, par ko liecina tas, ka katru gadu daļa skolēnu mācību uzņēmumu pārtop reālos uzņēmumos, kas gūst panākumus ne vien Latvijas, bet arī Eiropas mērogā.</p>
<p>JA Latvia programmas, pasākumi un metodika</p>	<p>JA Latvia piedāvā programmas, izglītojošus pasākumus un mācību saturu 3 jomās.</p> <p>1. FINANŠU PRATĪBA: “Finanšu pratības ABC” - programma un mācību līdzekļi kursa sociālās zinības 1.-3. klasei apguvei, konkursi “Mana vārdnīciņa” un “Biznesa pasaku konkurss”.</p> <p><i>Rezultāts: atbildīgs patērētājs.</i></p> <p>2. KARJERAS IZGLĪTĪBA: “Ēnu diena”, “Līderu programma”, līderības nometne “JA Unlocked”.</p> <p><i>Rezultāts: darba tirgum sagatavots un uzņēmīgs jauniešs, nākotnes starptautiskais līderis un nozaru eksperts.</i></p> <p>3. UZŅĒMĒJDARBĪBA: uzņēmējdarbības iedvesmas konference “#Uzdrikties uzvarēt!”, programma un mācību metode “Skolēnu mācību uzņēmumi”, SMU attīstības virziens “TechTrack”, projekts “Start Strong 3+3”, “Cits Bazārs” reģionos un valsts mērogā, Starptautiskais SMU Festivāls (ISCF), Uzņēmējdarbības prasmju eksāmens (ESP), “HealthTech” (augstskolu studentiem).</p> <p><i>Rezultāts: nozares līderis vai jaunais uzņēmējs.</i></p> <p>Papildu saturs un aktivitātes:</p> <ul style="list-style-type: none"> • specializētā kursa “Uzņēmējdarbības pamati – SMU veidošana” programma; • starpdisciplinārā kursa “Projekta darbs – SMU veidošana” metodiskais līdzeklis un vērtēšanas vadlīnijas; • kursa “Sociālās zinības 1.-3. klasei” programma; • Skolēnu mācību uzņēmumu veidošanas rokasgrāmatas; • semināri reģionos skolēniem un skolotājiem “Jauno uzņēmēju skola”; • pedagogu profesionālās kompetences pilnveides programmas, t.sk. izglītības iedvesmas konference “Izaugsmes kods”; • konkursi “Gada labākais SMU”, “Gada labākais uzņēmējdarbības skolotājs”, “Gada labākais JA Latvia jaunais uzņēmējs”. • plašs mācību un metodisko līdzekļu, mācību video, prezentāciju u.c. arhīvs.

JA Latvia SERTIFIKĀTS vidusskolēniem	<p>JA Latvia Sertifikāts apliecina skolēna dalību JA Latvia programmās un apstiprina skolēna iegūtās zināšanas un prasmes mārketingā, uzņēmējdarbībā, menedžmentā, grāmatvedībā, likumdošanā, lietvedībā un lietišķajā etiķetē.</p> <p>JA Latvia Sertifikātu var iegūt JA Latvia dalībsskolu 12. klašu skolēni (vai prof. izglītības audzēkņi), kuri piedalījušies sekojošās JA Latvia programmu aktivitātēs:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ēnu diena (vienu reizi 3 gados); 2. programma "Skolēnu mācību uzņēmumi (SMU)" (SMU dibināšana (biznesa idejas izstrāde), SMU darbība (dalība SMU skolas, reģionālajos, valsts mēroga pasākumos CITS BAZĀRS), SMU likvidācija (izveidota un apstiprināta SMU likvidācijas atskaite)) vismaz vienu reizi 3 gados.
Entrepreneurial Skills Pass (ESP) CERTIFICATE – uzņēmējdarbības prasmju eksāmena Sertifikāts	<p>ESP Sertifikāts ir starptautiska kvalifikācija jauniešiem vecumā no 15-19 gadiem, kuri guvuši praktisku uzņēmējdarbības pieredzi, pielietojot mācību procesā iegūtās matemātikas, valodu, tehnoloģiju, zinātņu un citas specializētās zināšanas un prasmes.</p> <p>ESP ietver trīs galvenos elementus:</p> <ul style="list-style-type: none"> • praktiska uzņēmējdarbības pieredze (pieredze skolēnu mācību uzņēmumā vidusskolas posmā), • pašvērtējums - uzņēmējdarbības kompetenču novērtējums, kurā SMU programmā iesaistītie jaunieši novērtē savas zināšanas, prasmes, kompetences, uzsākot darboties SMU un pēc SMU likvidācijas, • biznesa, ekonomikas un finanšu zināšanu pārbaude (1 h tiešsaistes eksāmens). <p>leguvums jauniešiem: Pilnveido savu radošumu, spēju radīt idejas un pārvērst tās darbībā. Viņi mācās strādāt komandā, uzņemties iniciatīvu un uzņemties atbildību, piedzīvojot to, ko nozīmē pārvaldīt reālu uzņēmumu. ESP sniedz priekšrocības, uzsākot studijas augstskolās, kā arī tiek novērtēts darba devēju vidū Latvijā un Eiropā.</p> <p>leguvums izglītības iestādei: ESP izglītības iestādēm ir vērtēšanas un motivācijas rīks, lai atbalstītu uzņēmējdarbības mācīšanās rezultātus.</p> <p>leguvums darba devējam: ESP apliecina, ka jauniešiem ir bijusi reāla uzņēmējdarbības pieredze, un tai ir atbilstošas kompetences, t.sk. prasmes un zināšanas, kas sniedz pievienoto, vērtību uzsākot studijas un/vai kļūstot par darba ņēmēju. ESP ir vērtīgs papildinājums standarta akadēmiskajām kvalifikācijām.</p>
Augstskolu sniegtās priekšrocības	<p>JA Latvia Sertifikāts un Uzņēmējdarbības prasmju eksāmena (ESP) Sertifikāts sniedz priekšrocības (studiju maksas atlaides (līdz 100%), stipendijas, papildu punktus) un tiek pozitīvi vērtēts vairākās Latvijas augstskolās:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Latvijas Universitātē; • RTU Rīgas Biznesa augstskolā; • Biznesa augstskolā Turība; • Banku Augstskolā; • Vidzemes Augstskolā; • Daugavpils Universitātē; • Rēzeknes Tehnoloģiju akadēmijā; • Ventspils Augstskolā; • Rīgas Stradiņa universitātē.

PROGRAMMAS, PASĀKUMI UN KONKURSI

UZŅĒMĒJDARBĪBA

Programma un mācību metode

SKOLĒNU MĀCĪBU UZŅĒMUMI (SMU)

(4.-12. klašu skolēniem)

Skolēnu mācību uzņēmums (SMU) ir 4.-12. klases vai profesionālo izglītības iestāžu izglītojamo veidots un vadīts mācību uzņēmums, kura darbībai piemīt izglītojošs raksturs. SMU mācību nolūkos pilda īsta uzņēmuma funkcijas un darbojas reālā vidē – izglītojamie ražo un pārdod produktus (preces vai pakalpojumus) vai atsevišķos gadījumos prezentē produkta prototipu, apgūstot apgūst pilnīgi visu uzņēmējdarbības ciklu, sākot no idejas radīšanas līdz uzņēmuma likvidācijai. SMU darbojas no 4 līdz 12 mēnešiem viena mācību gada laikā. Optimālais darbības laiks ir 9 mēneši.

Skolēnu mācību uzņēmumiem nav juridiska statusa – tos Latvijā pārstāv tikai *Junior Achievement Latvia (JA Latvia)*, kas ir *Junior Achievement Worldwide (JA Worldwide)* programmu licences īpašniece. Šī licence ietver arī Skolēnu mācību uzņēmumu programmu.

Iespējas skolēniem un skolotājiem/konsultantiem SMU programmas ietvaros:

- izglītojoši semināri Rīgā un reģionos – **Jauno uzņēmēju skola** (septembris, oktobris) Kurzemē, Rīgā, Vidzemē, Zemgalē, Latgalē;
- **konsultācijas** un **dalība** nozaru profesionāļu vadītos **vebināros** un **semināros** JA Latvia dalībiskolu skolēniem par ideju ģenerēšanu, biznesa plāna veidošanu, par SMU veidošanu un darbību, kā arī par citiem ar SMU saistītiem jautājumiem;
- **reģionāla mēroga pasākumi CITS BAZĀRS**;
- **2 Valsts mēroga pasākumi CITS BAZĀRS** (ziemā un pavasarī);
- **Starptautiskais SMU festivāls Latvijā**;
- **Valsts mēroga konkurss – SMU fināls “Jauno uzņēmēju dienas”** (iespēja iegūt budžeta vietas augstskolās);
- **Eiropas SMU fināls**;
- skolēnu un skolotāju **starptautiski SMU projekti un pasākumi**;
- SMU attīstīšana konkursos un apmācībās – inovatīvu tehnoloģisku SMU programmā **TechTrack**, projekts **Start Strong 3+3** sadarbībā ar ASV vēstniecību u.c.

Metodiskais atbalsts:

- SMU veidošanas rokasgrāmatas pamatskolas un vidusskolas skolēniem, skolotājiem/SMU konsultantiem;
- vebināru un prezentāciju ierakstu arhīvs;
- specializētā kursa “Uzņēmējdarbības pamati – SMU veidošana” programma;
- starpdisciplinārā kursa “Projekta darbs – SMU” metodiskais līdzeklis un vērtēšanas vadlīnijas;
- “Komerccinības” mācību līdzekļi;
- profesionālo skolu moduļa “Komerccinības” mācību līdzekļi;
- GREENT mācību un metodiskie līdzekļi
- u.c.

Attīstītas uzņēmējspējas/kompetences: uzņēmējdarbības kompetences to plašākajā izpratnē, t.sk. jaunrade un jauninājumu ieviešana, komunikācija, projektu vadīšana, risku vadība, laika plānošana, resursu plānošana un vadīšana, sadarbība u.c.

Iespējas skolai:

- sadarbības partneri citās ES valstīs dažādu projektu ietvaros;
- katru gadu, žūrijas komisijai izvērtējot, balsoties uz pieteikumiem un kvantitatīviem un kvalitatīviem kritērijiem, apbalvo **Gada labākais uzņēmējdarbības skolotājs**.

	Uzņēmējdarbības iedvesmas konference #UZDRĪKSTIES UZVARĒT! <i>(4.-12. klašu skolēniem)</i>	Lielāka uzņēmējdarbības konference jauniešiem, kur katru gadu pulcējas 5000 dalībnieki no Latvijas skolām un dažādu nozaru eksperti, kuri dalās pieredzē un ieteikumos par pirmajiem soļiem uzņēmējdarbībā, tai skaitā komunikāciju un iespējām tikt pamanītiem.
FINANŠU PRATĪBA	Konkurss “MANA VĀRDNĪCIŅA” <i>(pirmsskolas izglītības iestāžu audzēkņiem, 1.-4. klašu skolēniem)</i>	Sadarbojoties vairākām paaudzēm, tiek veidotas biežāk lietoto ekonomikas un uzņēmējdarbības terminu vārdnīcas. Mērķis: rosināt sākumskolas skolēnu ieinteresētību un izpratni ekonomikas pamatjautājumos, izprotot terminu un jēdzienu nozīmi, rosināt sarunas par naudu ģimenēs un mājsaimniecībās. Pasākumi: valsts mēroga finālisti piedalās apbalvošanas ceremonijā. Metodiskais atbalsts: <ul style="list-style-type: none"> • programma “Finanšu pratības ABC”, sociālo zinību 1.-3. klasē apguvei; • digitālas darba burtnīcas (darba lapas), skolotāju metodiskais līdzeklis “Finanšu pratības ABC” 1.-3. klases skolēniem. Attīstītās prasmes/kompetences: sadarbība, komunikācija, jaunrade, radošums, darba noformēšana, pētniecība, faktu pārbaude (mudina pārbaudīt teorijas/ definīcijas, izpētīt to pielietošanu dzīvē), likumsakarību veidošana, atbildības uzņemšanās, pilsoniskā līdzdalība u.c.
	Konkurss BIZNESA PASAKU KONKURSS <i>(5.-9. klašu skolēniem)</i>	Radošuma un finanšu pratības konkurss, kurā skolēni raksta un ilustrē savas biznesa pasakas ar laimīgām beigām. Mērķis: rosināt skolēnu apzināties sevi kā nākamo uzņēmēju, apgūt ekonomiskās likumsakarības, lai spētu darboties dažādās ikdienas dzīves situācijās, attīstīt pilsonisko līdzdalību un empātiju. Pasākumi: valsts mēroga finālisti piedalās apbalvošanas ceremonijā, laureātu darbi tiek izdoti grāmatā “Lielā biznesa pasaku grāmata”. Metodiskais atbalsts: <ul style="list-style-type: none"> • SMU rokasgrāmatas pamatskolas skolēniem un skolotājiem/SMU konsultantiem; • iepriekšējo gadu laureātu “Lielā biznesa pasaku grāmata”. Attīstītās prasmes/kompetences: jaunrade un radošums, uzņēmība, finanšu pratība, likumsakarību veidošana, pilsoniskā līdzdalība u.c.
KARJERA	Pasākums ĒNU DIENA <i>(1.-12. klašu skolēniem)</i>	Ēnu diena ir visā pasaulē populārs skolēnu karjeras pasākums. Ēnu dienas laikā skolēniem iespēja apmeklēt kādu noteiktu darba vietu un vērot uzņēmēja/profesionāļa darbu, izzinot nozari un profesiju. Skolēni, izmantojot platformu www.enudiena.lv , piesakās JA Latvia publicētām vakancēm. Papildu visa mācību gada garumā skolotājiem ir iespēja pieteikties mācību ekskursijām uzņēmumos. Mērķis: attīstīt un pilnveidot individuālo karjeras vadību: plānošanas prasmes, apzināt savas intereses, karjeras prioritātes un perspektīvas. Metodiskais atbalsts: <ul style="list-style-type: none"> • darba lapas karjeras izglītības, klases stundu un sociālo zinību stundām gatavojoties Ēnu dienai, veiksmīgai Ēnu dienas norisei un Ēnu dienas analīzei; • platforma enudiena.lv. Attīstītās prasmes/kompetences: komunikācija, sadarbība, prezentācijas prasmes, mērķu plānošana, prioritāšu noteikšana, savu stirpo/vāju pušu noteikšana, pašanalīze u.c.
	LĪDERU PROGRAMMA <i>(10.-12. klašu skolēniem)</i>	JA Latvia Līderu programma ir unikāla programma, kura visa mācību gada garumā skolēni, piedaloties meistarklasēs, apmācībās, treniņos, attīsta un īsteno savus uzņēmējdarbības un sociālos projektus. Katram programmas dalībniekam visas programmas laikā ir savs mentors – Latvijā zināma, veiksmīga persona – savas nozares eksperts. Mērķis: nākotnes starptautiskie līderi, lai paaugstinātu Latvijas konkurētspēju.

<p>Uzņēmējdarbības un līderības nometne “JUNIOR ACHIEVEMENT UNLOCKED”</p> <p><i>(10.-12. klašu skolēniem)</i></p>	<p>Attīstītās prasmes/kompetences: līderība, jaunrade, radošums, resursu plānošana un mobilizēšana, uzņēmība, komunikācija, sadarbība, publiskā runa, projektu vadība, atbildības uzņemšanās, mērķu noteikšana u.c.</p>
	<p>Jauniešu uzņēmējdarbības un līderības nometne, kas vienuviet pulcē 35 talantīgākos vidusskolēnus no dažādiem Latvijas reģioniem.</p> <p>Nometnes laikā jaunieši attīsta uzņēmējdarbības kompetences, komandās strādājot pie tehnoloģijās balstītu biznesa konceptu izstrādes, sadarbībā ar nozaru ekspertiem un Latvijas līderiem.</p>
<p>PEDAGOGU PROFESIONĀLĀS PILNVEIDES PROGRAMMAS</p> <p><i>(visu mācību jomu skolotājiem)</i></p>	<p>Skolotāji piedalās <i>JA Latvia</i> organizētās profesionālās pilnveides programmās, kurās uzzina par aktuālāko uzņēmējdarbībā, izglītībā, <i>JA Latvia</i> programmu saturā un īstenošanā, kā arī gūst iespēju darboties praktiski dažāda satura darbnīcās.</p> <p>Programmas iesakām visu mācību jomu skolotājiem visās izglītības pakāpēs - tās sagatavos pedagogus motivēt izglītojamos uzsākt savu uzņēmējdarbību, attīstīt finanšu prātību un plānot savu karjeru, taču īpaši rekomendētas skolotājiem, kuri plāno būt vai jau ir SMU konsultanti.</p> <p>Pedagogiem ir iespēja radoši darboties, satīties ar citiem pedagogiem Latvijā un ārvalstīs, dalīties pieredzē, attīstīt un papildināt savas metodiskās iemaņas un apgūt jaunas metodes un pieejas.</p> <p>Mērķis: pedagogu profesionālā pilnveide uzņēmējdarbības izglītībā, izmantojot Skolēnu mācību uzņēmumus kā mācību metodi (sākumskolā, pamatskolā, vidusskolā).</p> <p>Aktuālās programmas:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Skolēnu mācību uzņēmumu kā mācību metodes izmantošana specializētā vidusskolas kursā - uzņēmējdarbības pamati, starptautiskā uzņēmējdarbības prasmju sertifikāta (ESP) iegūšanai. Programmas apjoms 24 stundas, 2021. gada 30. jūlija saskaņojuma Nr. RIMC-21-196. • Skolēnu mācību uzņēmumu mentora sagatavošana jauniešu uzņēmējspēju kompetenču attīstīšanai izglītības iestādē. Programmas apjoms 24 stundas, 2021. gada 30. jūlija saskaņojuma Nr. RIMC-21-197. <p><i>Programmas ir saskaņotas līdz 2024. gada 30. jūlijam.</i></p>
<p>IZGLĪTOJOŠIE SEMINĀRI, VEBINĀRI, KONFERENCES</p> <p><i>(skolēniem un skolotājiem Rīgā un reģionos)</i></p>	<p>Skolēniem un skolotājiem tiek organizēti izglītojoši semināri, vebināri un konferences klātienē un tiešsaistē:</p> <ul style="list-style-type: none"> • augustā – izglītības iedvesmas konference “Izaugsmes kods”; • septembrī/oktobrī – semināri reģionos “Jauno uzņēmēju skola” par <i>JA Latvia</i>, dalību SMU programmā un radošās darbnīcas SMU veidošanā; • visu mācību gadu – vebināri par dažādām aktuālām tēmām veiksmīgai dalībai <i>JA Latvia</i> programmās un pasākumos.
<p>STARPTAUTISKIE PROJEKTI</p> <p><i>(skolēniem un skolotājiem Rīgā un reģionos)</i></p>	<p>Katru gadu <i>JA Latvia</i> dalībiskolu skolotājiem un skolēniem ir iespēja piedalīties citu Eiropas un pasaules <i>Junior Achievement</i> tīkla organizāciju organizētos starptautiskos pasākumos, piemēram, inovāciju nometnēs, Starptautiskās SMU izstādēs, Eiropas SMU finālā “Gen-E”, kā arī skolas tiek aicinātas piedalīties dažādos ERASMUS+ un citos projektos.</p> <p>Mērķis: popularizēt Eiropas valstu, tajā skaitā Latvijas, Skolēnu mācību uzņēmumu (SMU) apmācību programmu, jauniešu radošās un inovatīvās idejas, veicināt starptautisku sadarbību.</p>